

poukazující úřad má v dispozici i příslušnou pokladnu, na př. soud peněžní knihu, nebo že jinak disponuje peněžními prostředky k výplatám, jimiž jest povinen, potřebnými na př. máje je složeny u banky nebo poštovního šekového úřadu. Nelze se tedy již proto, že stačí zákaz u poukazujícího úřadu, jímž ohledně přejímacích cen je bezesporně Státní pozemkový úřad, ať má platební prostředky ve vlastní dispozici nebo ne, odvolávat na cit. dv. dekret, jenž platí jen pro pokladny vykonávající dispozice poukazujících úřadů. Nad to se sám dv. dekret svým odůvodněním omezuje na případy, že, když platební poukaz ještě nebyl vydán, ani ještě není známa pokladna, která bude mít vykonati plat, což však u Státního pozemkového úřadu nedopadá, neboť pokladna tu známa jest, ješť to ta, která jeho platební prostředky chová k jeho dispozici. (Státní pozemkový úřad nemůže dáti na př. poukaz bernímu úřadu k výplatě peněz, jež jest dlužen.) Není tedy exekuce na hyperochu nepřípustna, neboť nevádí ani hmotné právo obsažené v zákonech pozemnoreformních (náhr. zákona), ani předpisy práva formálního, které mají důvod toliko ve zřetelech na technickou závadnost neb nezávadnost exekuce. Cit. dv. dekret nenařizuje nic jiného, než že u veřejných pokladen nemůže býti povolen záznam obstarávky neb zabavení, ale to se také nežadá, vymáhající věřitel žádal pouze za doručení platební zápovědi Státnímu pozemkovému úřadu, který je úřadem poukazujícím, pokladnu však úplně pominul, jak směl podle § 295 ex. ř. Bylo tedy obnoviti povolení exekuce prvním soudem vyslovené a toliko vyloučiti z nároku 5% úroky ode dne splatnosti, ježto toto neurčité poznačení neudávající přesný termín, od kdy úroky čítány býti mají, neodpovídá předpisům § 54 čís. 2 a § 63 č. 2 ex. ř., podle nichž musí býti udán den (kalendářní), od kterého jsou úroky zadržel.

Čís. 7833.

Vydržení jest originárním nabývacím způsobem, a lze se na jeho základě domáhati uznání vlastnictví, jež může pak býti vloženo do knih. I na součásti veřejné cesty lze vydržeti soukromoprávní vlastnictví.

(Rozh. ze dne 2. března 1928, Rv I 757/27.)

Žalobci domáhali se na žalované obci, by bylo uznáno právem, že díl pozemkové parcely jest jejich vlastnictvím, a opírali žalobní nárok o vydržení. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, o d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: V tomto případě jest řešiti tři otázky: 1. zda může sporný dílec pozemku, který jest částí veřejného statku č. kat. 1590, vůbec býti vydržen, 2. zda může vlastnictví dílce toho postavením dřevěného záchodku na něm býti vydrženo, a 3. zda je žalobní žádost oprávněná, přípustná a správná. Soud první stolice zodpověděi otázku záporně a zamítl žalobu, avšak neprávem. Jest sice správné, že poz. parc. čís. kat. 1590 jest veřejným statkem a že dílec její, ohledně něhož žalobci domáhají se uznání práva vlastnického,

jim knihovně připsán není. To však nemůže býti o sobě důvodem pro zamítnutí žaloby, neboť žalobci uplatňují, že vlastnictví nabyli vydržením, a domáhají se žalobou, by na základě rozsudku jejich vlastnictví do knih mohlo býti vloženo. Kdyby toto jejich právo bylo již vloženo v pozemkové knize, nebylo by třeba žaloby o zjištění, že žalobcům právo vlastnické ke sporné části pozemkové parcely č. kat. 1590 přísluší. Jest též správným, že vlastnického práva k nemovitým věcem nabývá se podle § 431 obč. zák. knihovním vkladem, jímž se může státi jen na základě listiny, vykazující platný právní důvod, avšak žaloba, o niž tu jde, má právě za účel, by si žalobci listinu takovou opatřili, a k tomu třeba, by jejich vlastnictví, jehož dle svého tvrzení nabyli vydržením, bylo rozsudkem zjištěno. Náзор soudu první stolice odporuje ustanovení §§ 1452, 1460 a 1477 obč. zák., zejména § 1498 obč. zák. jenž zní, že, kdo nabyde věci nebo práva vydržením, může žádati proti posavadnímu vlastníkovu na soudě přiřknutí vlastnictví a může si dáti přiřknuté právo do veřejných knih vložiti, náleží-li do nich. Z předpisu toho je nade vše pochybnost patrná, že, tvrdí-li někdo vydržení věci nebo práva, může si dáti věc nebo právo soudem přiřknouti, t. j. žalovati o zjištění svého práva vydržením nabytého. Kdyby právní názor soudu první stolice byl správným, nemohl by nikdo z těch, kdož nabyli vlastnictví nemovité věci vydržením, žalovati o zjištění vlastnictví, což bylo by zajisté v rozporu se zákonnými předpisy i se stálou soudní praxí. Ostatně vydržením nenabývá se pouze důvod vlastnictví, neboť podle § 1452 jest vydržení zároveň způsobem nabývacím. Jest proto první část žalobního návrhu, že sporný dílec poz. parc. č. kat. 1590 jest vlastnictvím žalobců, správná a přípustná. Než i druhá část žalobní prosby zní správně. Okolnost, že jde o vlastnictví části veřejného statku, na nějž vlastnické právo může býti vloženo teprve po doplnění pozemkové knihy, jest zcela lhostejnou, neboť na základě rozsudku podle žalobní prosby mohou žalobci žádati o vklad práva vlastnického a za tím účelem o zavedení doplňovacího řízení a o zapsání sporné části veřejného statku do knih pozemkových. Soud první stolice, vycházející z nesprávného právního názoru, že žalobní žádost jest nesprávná a neoprávněná, zamítl žalobu, aniž by se zabýval též dalšími otázkami uvedenými shora pod čís. 1. a 2. Zjistil však podle výpovědi svědků a zjištění tomu se neodporuje, že na sporném díleci pozemkové parcely č. kat. 1590 stojí nejméně po dobu 50 let záchodek, patřící k usedlosti žalobců, který byl dříve dřevěný a nyní jest zděný, a usoudil z toho, že jsou tu všechny náležitosti vydržení podle § 1472 obč. zák. Odvolací soud bere toto zjištění i úsudek za svůj, neboť zjišťuje ještě na základě výpovědi svědka Josefa F-a, jemuž soud I. stolice věřil a jemuž ani odvolací soud příčiny nemá nevěřiti, že záchodek ten byl vždy používán od usedlosti, t. j. od obyvatelů téže, poněvadž jiného záchodku při ní nebylo. Vlastnictví, jako právo, jest podle § 354 obč. zák. oprávněním, podstatou i užitky věci podle vůle vládnouti a každého jiného z toho vyloučiti. Že žalobci a jich předchůdci postavením záchodku na část pozemkové parcely č. kat. 1590 a užíváním jeho po dobu nejméně 50 let, nabyli moci, podstatou i užitky části

té podle vůle své vládnouti a každého jiného z toho vyloučiti, nemůže býti pochybnosti a nabyli proto vydržením vlastnického práva a nikoliv pouze služebnosti, jak tvrdí žalovaná strana. Námitka, že část tu jako veřejný statek nelze vydržeti není odůvodněna, neboť podle § 1445 obč. zák. může býti vše, čeho lze nabyti, také vydrženo a, poněvadž i veřejný statek může přejíti do soukromého majetku za určitých zákonných předpokladů, může býti též předmětem vydržení. Jest proto žalobní žádost odůvodněna a mělo podle ní býti nalezeno.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Nelze přisvědčiti dovolatelce, že žalobní žádání, jemuž bylo vyhověno odvolacím soudem, jest pochybené, poněvadž v něm není uveden nabývací důvod, že totiž žalobci vydrželi sporný dílec pozemkový a že je v něm požadováno vložení vlastnického práva do pozemkové knihy, ačkoli řečený dílec pozemkový jako část veřejného statku není dosud zapsán v pozemkové knize. Vydržení uskutečňuje pro vydržitele originární způsob vlastnického nabytí. Na této jeho právní povaze nemění nic ne zcela přesný doslov § 1452 obč. zák.: »Bylo-li promlčené právo vzhledem k zákonnému držení zároveň na jiného přeneseno,« neboť v dalším se praví: »nazývá se právem vydrženým a způsob nabývací vydržením«. Podle § 1498 obč. zák. »kdo nabyt věci nebo práva vydržením, může proti dosavadnímu vlastníku žádati na soudě, by mu přiřkl vlastnictví«. Takovou žalobou je právě tato žaloba a z doslovu zákona je zjevno, že její žádání kryje se úplně s tímto doslovem. Ostatně sluší poukázati k § 1477 obč. zák., podle něhož, kdo opírá vydržení o dobu třiceti- nebo čtyřicetiletou, nemusí udati důvod nabývací. Ve druhé příčině nesvědčí dovolatelce ani další doslov § 1498 obč. zák., že totiž kdo nabyt věci nebo práva vydržením, může žádati, »je-li přiřknuté právo předmětem zápisu do veřejných knih, by bylo do nich zapsáno«. Vlastnictví nabyté vydržením je takovým, které podle §§ 431 a 436 obč. zák. musí býti zapsáno ve veřejných knihách k tomu určených, a je po smyslu rozsudečného výroku tímto také vysloveno, že dovolatelka musí souhlasiti, by sporný dílec pozemkový byl ze seznamu veřejného statku odepsán, zapsán do pozemkové knihy a v té naň žalobcům vloženo bylo vlastnické právo. Na věci nemění nic, že tento vklad musí předcházeti příslušné řízení za účelem doplnění pozemkové knihy.

Sporná věc nebyla odvolacím soudem posouzena po právní stránce nesprávně ani v otázce, zda je sporný dílec jako součást veřejné cesty, tedy podle §§ 287 a 288 obč. zák. veřejný statek, způsobilý, by na něm mohlo býti vydrženo soukromoprávní vlastnictví. Dovolací soud souhlasí i po této stránce se správnými věci i zákonu vyhovujícími důvody napadeného rozsudku. Podle § 311 obč. zák. mohou býti vzaty v držení všechny hmotné a nehmotné věci, které jsou předmětem právního obchodu. Dovolatelka poukazuje k rozhodnutí tohoto nejvyššího soudu otištěnému ve sb. n. s. pod čís. 3223, ale to není tímto případem, neboť

tam šlo sice o obecní statek, ale požívací práva žalujících byla veřejnoprávní povahy, která ovšem nejsou předmětem vydržení, a mimo to předcházel rozepři výrok nejvyššího správního soudu, že jde o obecní statek, a že požívací právo k němu zakládá se na § 70 českého obecního zřízení, kterémužto výroku byla přiznána prejudicialita. Zjištěný způsob používání obecní cesty žalobci není však veřejnoprávní povahy, naopak jeho podstata jest taková, že jím obecní cesta v rozhodující části přestala sloužiti chození a ježdění, přestala fakticky býti věcí (§ 288 obč. zák.), »která podle zemské ústavy jest určena k užívání každého člena obce«. Podle § 1455 obč. zák. možno vše, čeho lze nabýti, také vydržeti, a ježto veřejný statek, šetříc ovšem určitých předpisů zákonných, může přejíti v soukromé vlastnictví, tudíž ho lze nabýti, může také býti předmětem vydržení.

Čís. 7834.

Domáháno-li se z důvodu náhrady škody bolestného a léčebných nákladů, dlužno posuzovati oba nároky co do přípustnosti dovolání samostatně.

(Rozh. ze dne 2. března 1928, Rv I 1022/27.)

N e j v y š š í s o u d odmítl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatelka domáhá se na žalovaném náhrady škody 2.080 Kč a to 2.000 Kč bolestného a 80 Kč za náklady léčebné. Jde o dva nároky samostatné, podléhající zvláštnímu, samostatnému posouzení, o nichž může býti rozhodnuto různě. Výrok o těchto nárocích nemůže však býti nadále napadán, když soudy nižších stolic o nich souhlasně rozhodly (§ 502 třetí odstavec c. ř. s.), nehledíc ani k tomu, že u částky 80 Kč hodnota sporného předmětu ani nedosahuje výše v § 448 c. ř. s. vyčtené a platí tudíž předpis § 502 druhý odstavec c. ř. s. Dovolání je proto nepřípustné a bylo je odmítnouti, nestalo-li se tak již soudem první stolice (§ 507 c. ř. s.).

Čís. 7835.

Ručení dráhy (zákon ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák.).

Nepravidelnost v dopravě dlužno spatřovati v tom, že vlak zastavil ve stanici tak, že vůz, z něhož cestující vystupoval, byl tak vzdálen od stožárové svítilny, že světlo z ní nedopadalo až na místo, kde byl onen vůz, takže nebylo viděti zřetelně schůdky. Stačí, že poranění cestujícího nastalo při tom, když se zřítil s nedostatečně osvětlených schůdků, a nesejde na tom, že se tak nestalo hned, když se smekl, nýbrž až v okamžiku, kdy se pokusil vyprostiti se ze svízelné situace, v níž se ocitl.